

Sabies que... ?

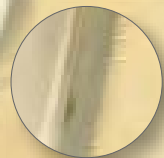
Adaptacions de l'òliba

Text Lluís Parpal, dibuixos Cati Artigues

Nocturna, blanca, sigil·losa, vista adaptada a la foscor, oïda privilegiada i urpes dissenyades per a capturar rosegadors defineixen una de les rapinyaires nocturnes més cosmopolites i adaptables al món. Espècie envoltada de misteri pel seu crit estrident i aparença "fantasmal", conviu amb nosaltres des de fa segles, i ens ajuda a controlar les plagues de rosegadors que acompanyen l'activitat humana. De la mida d'un colom, d'ales arrodonides i plomatge suau, està a l'aguait des de fites un poc elevades. Aquestes són algunes adaptacions per a la caça:

Un disc facial en forma de cor li envolta la cara. Es tracta d'un atapeït grup de plomes modificades que canalitzen els sons cap a l'oïda. Aixecant aquestes plomes a la part posterior dels ulls s'aprecien uns plects cutanis orientables i un foradet per on capta els sons. A més a més, l'asimetria en l'alçada de les oïdes li permet discriminar l'arribada de sons de diferents posicions i ubicar tridimensionalment de forma precisa la seva localització (escolla direccional). L'excel·lent oïda es complementa amb uns ulls en posició frontal, que permeten una visió binocular per calcular les distàncies. L'increment de bastons (cèl·lules a la retina) li permet captar més eficientment la llum, però no el color.

Les plomes amb serrells redueixen el fregament amb l'aire i eliminen pràcticament el renou quan volen.

L'ungla del tercer dit té una estructura semblant a una pinta (ungla pectinada). La fa servir per empolainar i cuidar les plomes de cap i coll. Pot rotar un dit cap al darrera i així, en el moment de la captura, dos dits de l'urpa van cap al davant i dos cap al darrere (zigodactília), incrementant així l'àrea coberta i evitant que s'escapi la presa.

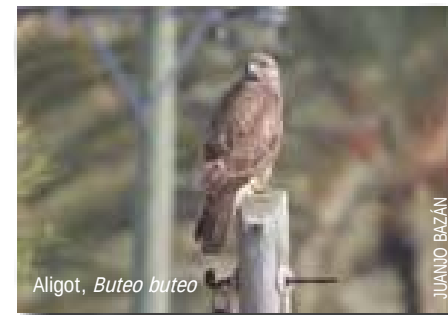

Les preses les ingereixen senceres o a trossos grans. Els ossos, pell, plomes i pèl no són digerits i s'eliminen en forma de bolletes fosques i compactades, resultat de l'àpat del dia anterior (egagròpiles).

Quadern de camp

Per Steve Nicoll

Hivernada espectacular d'aligot *Buteo buteo* a Mallorca. S'han observat un mínim de 33 exemplars a Mallorca d'aquest rapinyaire considerat hivernant escàs a Balears. També s'ha d'afegir que hi ha diverses observacions a Eivissa i Menorca. GORA (Grup d'Observadors de Rapinyaires d'Albercutx).

En general, ha estat un bon hivern per a l'observació de moltes espècies nòrdiques presaharianes fluctuants segons l'any. Observacions diverses de grups de *Turdus viscivorus*, *Turdus pilaris*, *Regulus regulus*, *Fringilla montifringilla* i *Carduelis spinus*. Lalo Ventoso, Susana Quintanilla, Maties Rebassa, Juanjo Bazán, Biel Bernat.

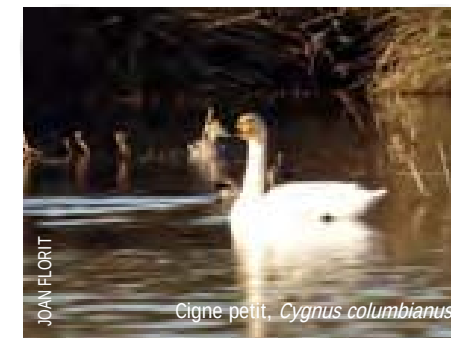
Un grup d'almenys 20 individus de xalambri de muntanya *Prunella collaris* al cim del Puig de Galatzó. Aquest hivernant sol ocupar els cims més alts de la serra de Tramuntana, normalment en grups molt reduïts. Steve Nicoll.

Gen 11 El papamosques gris *Muscicapa striata* observat primer el 9 de novembre i després el 26 de desembre, segueix present a la Vileta (Palma). Sembla que aquest exemplar ha decidit no migrar a Àfrica. Manolo Suárez.

Gen 12 Un altre exemplar d'una au transahariana que sembla que no ha migrat a Àfrica. Aquesta vegada es tracta d'un exemplar de *Lanius senator* observat al camí de Binifabini, Menorca. Raül Escandell.

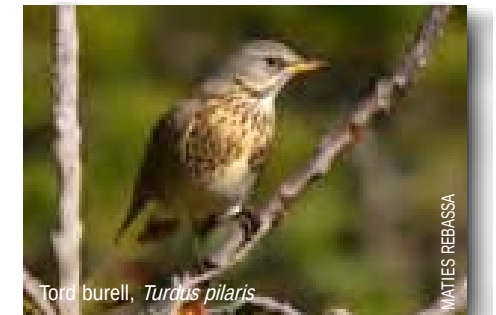
Gen 25 S'observa un exemplar de gralla de bec vermell *Pyrhacorax pyrrhacorax* a Menorca. Les cites d'aquesta espècie són esporàdiques a Balears i se solen limitar a la serra de Tramuntana.

Gen 26 Durant el cens d'hivernants aquàtiques duit a terme en les zones humides de Balears es detecta a Llurac, Menorca, la presència de dos exemplars

de cigne petit *Cygnus columbianus*. Joan Florit, SOM.

Gen 30 Un altre grup notable de 17 xalambins de muntanya observats al cim del Puig Major. Lalo Ventoso, Susana Quintanilla, Maties Rebassa.

Feb 11 Observació d'un mussol emigrant *Asio flammeus* a s'Albufereta. Es donen poques cites anuals d'aquest mussol migrant. Maties Rebassa.

Mar 02 Observat un xàtxero groc *Motacilla flava* al Prat de Sant Jordi. Damià Jaume. Un altre exemplar al Salobrar dos dies després, el 4 de març. Mike Montier. Unes cites primerenques per aquesta espècie transahariana.

Mar 09 Primera cita de l'any d'una àguila marcenca *Circaetus gallicus*. Observat a Calvià. Biel Bernat.

Activitats a Menorca

Per Joan Florit, SOM

La SOM i l'Ajuntament de Maó van organitzar una activitat ludicoinformativa anomenada "ELS OCELLS DEL TEU POBLE", orientada a donar a conèixer les diferents espècies d'ocells que viuen a la nostra ciutat. L'activitat es va dur a terme al Parc d'es Freginal, una antiga sinia convertida ara en zona enjardinada. Durant les jornades es van muntar xarxes d'anelement i el públic va gaudir de l'oportunitat de veure de ben a prop alguns dels ocells més comuns dels nostres parcs i jardins. El moment de més expectació arribà quan el grup partí a recuperar els ocells capturats a les xarxes. Arribats a la taula d'anellament, els experts ornitòlegs explicaven com determinar si un exemplar era jove o adult, les diferències entre mascle i femella de determinades espècies, com s'omple una fitxa d'anellatge, la important informació que ens proporcionen les ane-

lles en cas de recuperació, Els ocells capturats foren el tord negre (*Turdus merula*), tórtora turca (*Streptopelia decaocto*), primavera (*Parus major*), busqueret de capell (*Sylvia atricapilla*), busqueret de cap negre (*Sylvia melanocephala*), ull de bou (*Phylloscopus collybita*), rupit (*Eriothacus rubecula*), verderol (*Carduelis chloris*), coa-roja reial (*Phoenicurus phoenicurus*). Curiosament, no es va capturar cap exemplar de pardal comú (*Passer domesticus*), tot i que el parc alberga un dels majors dormidors d'aquesta espècie. La S.O.M va muntar també una paradeta amb diverses publicacions ornitològiques: guies, anuals, quaderns informatius, ... a més de comptar amb una petita mostra fotogràfica dels ocells sedentaris, hivernants, estivals, i també migrants, que es poden observar a l'illa. També tingué bona acollida un taller de dibuix i pintura, on

els més petits van poder exposar els seus dibuixos. Tant la premsa local com la televisió autonòmica varen contribuir també a destacar la importància de conservar els parcs i les zones verdes dels municipis, on habiten aquests petits ciutadans, que ens alegren a tots amb la seva presència i els seus cants. •

